

Vlaams Ministerie van Omgeving

Agentschap voor Natuur en Bos

Agentschap Onroerend Erfgoed

Besluit van de administrateur-generaal van het agentschap Onroerend Erfgoed en de adjunct-directeur AVES voor Oost- en West-Vlaanderen van het Agentschap voor Natuur en Bos tot goedkeuring van de wijziging van het geïntegreerd beheersplan type 2 voor "Kasteel Wippelgem" met registratienummer NBP-OV-18-0032G en 4.002/44019/101.10.

Rechtsgronden

Dit besluit is gebaseerd op:

- het decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu, artikel 13, laatst gewijzigd bij het decreet van 9 mei 2014, artikel 16bis tot 16octies, ingevoegd bij het decreet van 9 mei 2014, artikel 25, §3, laatst gewijzigd bij het decreet van 9 mei 2014, artikel 35, laatst gewijzigd bij het decreet van 9 mei 2014;
- het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013, artikel 8.1.3;
- het Besluit van de Vlaamse regering van 15 mei 2009 met betrekking tot soortenbescherming en soortenbeheer, art. 23;
- het Onroerenderfgoedbesluit van 16 mei 2014, artikel 8.3.6 en 8.3.9.;
- het Besluit van de Vlaamse Regering van 14 juli 2017 betreffende de natuurbeheersplannen en de erkenning van natuurreservaten, artikel 2 tot en met 8;
- het Besluit van de administrateur-generaal van het Agentschap voor Natuur en Bos van 1 januari 2020 houdende delegatie en toewijzing van bevoegdheden, artikel 25, §4, 6°, d).

Vormvereisten

De volgende vormvereisten zijn vervuld:

- Het Agentschap voor Natuur en Bos heeft op 19 augustus 2020 een aanvraag ontvangen van Turid Sintobin, Projectcoördinator voor de gemeente Evergem – Fortune De Kokerlaan 11, 9940 Evergem voor goedkeuring van de wijziging van het op 6 november 2019 goedgekeurde geïntegreerd beheersplan "Kasteel Wippelgem" voor percelen gelegen te Evergem.
- Het college van burgemeester en schepenen van Evergem bracht op 27 september 2021 gunstig advies uit voor de wijziging van het beheersplan bij wijze van de beslissing tot het in publieke consultatie stellen van de gewijzigde versie van het geïntegreerd beheersplan "Kasteel Wippelgem".
- De afdeling Beleidscoördinatie en Omgeving van het Departement Landbouw en Visserij heeft een ongunstig advies gegeven op 20 oktober 2021.

Juridisch kader

Dit besluit sluit aan bij de volgende regelgeving:

- het decreet van 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid, artikel 8, gewijzigd bij het decreet van 30 juni 2017;
- de Vlaamse codex Ruimtelijke ordening, artikel 4.2.3;
- het Besluit van de Vlaamse Regering van 23 juli 1998 tot vaststelling van nadere regels ter uitvoering van het decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en

het natuurlijk milieu, artikel 7 en 8, laatst gewijzigd bij het besluit van 27 november 2015, en artikel 9, laatst gewijzigd bij het besluit van 9 maart 2018;

- het Besluit van de Vlaamse Regering van 20 juli 2006 tot vaststelling van nadere regels voor de toepassing van de watertoets, tot aanwijzing van de adviesinstantie en tot vaststelling van nadere regels voor de adviesprocedure bij de watertoets, vermeld in artikel 8 van het decreet van 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid;
- het Besluit van de Vlaamse Regering van 16 juli 2010 tot bepaling van stedenbouwkundige handelingen waarvoor geen omgevingsvergunning nodig is, artikels 6.1 en 6.2, laatst gewijzigd bij het besluit van 28 september 2018.

Motivering

Dit besluit is gebaseerd op de volgende motieven:

- De aanvraag werd getoetst aan de kenmerken van het watersysteem, aan de relevante doelstellingen en beginselen van artikel 5, 6, en 7 van het decreet van 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid, en aan de bindende bepalingen van het (deel)bekkenbeheersplan. Het voorliggende plan veroorzaakt geen schadelijk effect, in de zin van artikel 3, §2, 17° van het decreet van 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid, aan het milieu doordat het geen maatregelen bevat die een negatieve invloed hebben op de kwaliteit van het grond- of oppervlaktewater, van de infiltratie van hemelwater naar het grondwater, van de grondwatervoorraden, het grondwaterstromingspatroon, van de hoeveelheid en snelheid van het afstromend hemelwater, van het overstromingsregime of van de afvoercapaciteit of de structuur van waterlopen of grachten.
- In het geïntegreerd beheersplan zijn er maatregelen voorzien, die vallen onder de verbodsbepalingen van artikel 20 van het Bosdecreet. In functie van de uitvoering van het beheersplan en de daarin vervatte ambitie om de natuurkwaliteit op het betrokken terrein te verhogen is het te verantwoorden dat van die verbodsbepalingen wordt afgeweken.
- Het onroerend goed waarvoor het geïntegreerd beheersplan is opgesteld, is beschermd als monument bij ministerieel besluit van 19 juni 1997 'het Kasteel, dienstgebouwen en de walgrachten van het 'Domein ten Bosch'', als monument bij ministerieel besluit van 4 december 2013 'Plataan in het kasteeldomein van Wippelgem' en als dorpsgezicht bij ministerieel besluit van 19 juni 1997 'het 'Domein ten Bosch' met park en bijgebouwen'.
- Het onroerend goed waarvoor het geïntegreerd beheersplan is opgesteld, is opgenomen in de vastgestelde inventaris van bouwkundig erfgoed 'Goed ten Hulle of Kasteel van Crombrugghe' bij besluit van 28 november 2014.
- Het Agentschap voor Natuur en Bos oordeelt dat op de beheereenheden v_4, met uitzondering van de beheereenheden v_4_7 (ijskelder), v_4_10, v_4_11 en v_4_12 weinig tot geen natuurbeheer van toepassing zal zijn, zodat deze beheereenheden dienen uitgesloten uit het gedeelte 'Natuurbeheersplan' omdat de criteria voor geïntegreerd natuurbeheer hier niet toepasbaar zijn. De uitgesloten delen betreffen de ovonde, het zuidelijk grasperk, de verharde parking bij serres, moestuin, de omgeving van de toekomstige kinderboerderij en de speeltuin in de boomgaard, gezien op deze beheereenheden weinig of geen natuurbeheer toepasbaar is.

Voor deze beheereenheden gelden enkel de rechtsgevolgen van het onroerenderfgoedbeheersplan;

Ook na wijziging wordt voor meer dan 25% van de oppervlakte het natuurstreefbeeld 9120 – 'Eiken-Beukenbossen op zure bodems' nagestreefd, enerzijds door 8ha 04are bebossing en anderzijds door geleidelijk omvormingsbeheer van bestaand sterk gedegradeerd parkbos met potentie 9120 (samen 17ha 46are, exclusief de speelzones), zodat het Agentschap voor Natuur en Bos oordeelt dat de keuze voor een geïntegreerd beheersplan van type 2 in overeenstemming is met de bepalingen van artikel 16ter, §2, artikel 16quater, artikel 16quinquies en artikel 16sexies van het decreet van 21 oktober 1997.

- De graslanden voldoen momenteel niet aan de minimale voorwaarden. Uit de zesjaarlijkse monitoring zal moeten blijken of deze door het voorziene beheer dermate verschrallen en voldoende soortenrijk worden, om naar een natuurstreefbeeld te evolueren.
- Het Agentschap voor Natuur en Bos oordeelt dat de voorgestelde natuurstreefbeelden ook na wijziging in overeenstemming zijn met de bepalingen van artikel 16septies van het decreet van 21 oktober 1997.
- Uit de publieke consultatie van 27 september 2021 tot 26 oktober 2021 volgden geen opmerkingen of bezwaren.
- Het ontwerp van het geïntegreerd beheersplan werd aangepast aan de opmerkingen en adviezen van het agentschap Onroerend Erfgoed en van het Agentschap voor Natuur en Bos.
- De argumenten welke leidden tot het ongunstig advies van de Afdeling Beleidscoördinatie en Omgeving van het Departement Landbouw en Visserij werden weerlegd in het door de gemeente opgestelde 'verslag van de publieke consultatie'. De aangevoerde argumenten werden of weerlegd en er werd grondig gemotiveerd waarom hierop niet kon worden ingegaan:
 - o In het definitief goedgekeurde ruimtelijk uitvoeringsplan is bebossing toegelaten in de betrokken zone.
 - o Deze gronden zijn eigendom van de gemeente Evergem en werden reeds in het in 2019 goedgekeurde beheersplan opgenomen in het ruimer globaal kader met als doel er de natuurwaarden er te verhogen. De bebossing zorgt voor een ecologische versterking van het huidige beschermde kasteeldomein. Toevoeging ANB: Dit sterk gedegradeerd parkbos met potentie 9120 leidt, mede door zijn beperkte oppervlakte, sterk onder externe invloeden (als stikstofdepositie uit de lucht en vermessing van het grachtenstelsel via het gedeelte in landbouwgebruik). De bosuitbreiding zal een buffer vormen aan beide zijden van het oude bosdeel wat moet toelaten de aanwezige natuurwaarden te behouden en mogelijk te herstellen. Bovendien maakt deze bosuitbreiding het domein klimaatrobuuster.
 - o De pacht van deze landbouwgronden werd reeds in september 2018 stopgezet. Het vrij gebruik door de landbouwer was hier een overeenkomst als overgangsfase omwille van de keuze om deze percelen in het geïntegreerd beheersplan op te nemen en er een natuurstreefbeeld na te streven.
- Het Agentschap voor Natuur en Bos oordeelt dat de inhoud van het gewijzigde geïntegreerd beheersplan dermate is dat bij de uitvoering ervan kan worden voldaan aan de criteria voor geïntegreerd natuurbeheer, vastgesteld bij het besluit van de Vlaamse Regering van 14 juli 2017 houdende vaststelling van de criteria voor geïntegreerd natuurbeheer.
- Het agentschap Onroerend Erfgoed oordeelt dat de inhoud van het gewijzigde geïntegreerd beheersplan dermate is dat bij de uitvoering ervan de instandhouding van de aanwezige erfgoedwaarden, vermeld in artikel. 6.4.1. en 6.4.3. van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 gegarandeerd wordt, en dat de inhoud overeenstemt met artikel 8.1.4. van het Onroerenderfgoedbesluit van 16 mei 2014.

DE ADMINISTRATEUR-GENERAAL VAN HET AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED EN DE ADJUNCT-DIRECTEUR AVES OOST- & WEST-VLAANDEREN VAN HET AGENTSCHAP VOOR NATUUR EN BOS BESLUITEN:

Hoofdstuk 1. Algemene bepalingen

Artikel 1. De wijziging van het geïntegreerd beheersplan 'Domein Kasteel Wippelgem', voor percelen gelegen te Evergem, wordt goedgekeurd voor een oppervlakte van 27ha 89are waarvan 24ha 81are voldoen aan de voorwaarden natuurbeheersplan zoals aangeduid op de kaart als bijlage bij dit besluit. Op deze percelen gelden de volgende voorwaarden:

1° Voorwaarden inzake natuurbeheer:

- a) In de bosbestanden geldt een schoontijd in de periode van 1 april tot en met 30 juni. Vellen en ruimen is dan niet toegestaan. Beschadiging of verstoring van gekende nesten en/of nestbomen, voortplantingsplaatsen, burchten, enz... wordt vermeden. Voor rode lijst soorten wordt bijkomend een aangepaste schoontijd in acht genomen in een zone tot 100m rond deze plaatsen.
- b) In de bosbestanden zijn ingrijpende wijzigingen en beschadigingen van de bodem, de strooisel-, kruid-, of boomlaag verboden.
- c) Minstens een deel van het aanwezige dood hout, zowel liggend als staand dient ter plaatse te blijven;
- d) Een dunning neemt per keer maximaal 30% van het stamtal weg, gelijkmatig verspreid over het terrein. Het bos blijft gevarieerd, staande dood hout kan in geval van veiligheidsrisico steeds worden weggenomen. Bij de selectie van de te behouden bomen en struiken dient voorrang gegeven aan inheemse habitattypische soorten (respectievelijk: inlandse eik, beuk, berk, lijsterbes, ...) en zal men Amerikaanse eik en esdoorn benadelen. Monumentale parkbomen met erfgoedwaarde zal men ook in de boszone in zo optimaal mogelijke omstandigheden proberen te behouden.
- e) Het ruimen van de bomen dient te gebeuren tijdens een langere vorst- of droogteperiode. Er mag niet geruimd worden wanneer de bodem te nat is om de gebruikte ruimingsmachines te dragen zonder schade aan de bosbodem. Verharding kan niet worden aangebracht op het uitsleeptracé.
- f) Bij uitblijven van voldoende hakhoutopslag is heraanplant verplicht. Hiervoor kan gebruik gemaakt worden van de aanwezige natuurlijke verjonging van geschikte soorten. Indien 3 jaar na het uitvoeren van de kapping nog onvoldoende natuurlijke verjonging of hakhoutopslag van geschikte soorten aanwezig is, moet de verjonging aangevuld worden met struik- en hakhoutsoorten als meidoorn, hazelaar, rode kornoelje, hulst, zomereik, berk, lijsterbes, ... tot een densiteit niet wijder dan 2 x 2.5 m bereikt is.
- g) Bebossing/herbebossing zal gebeuren met bosplantsoen van soorten kenmerkend voor natuurstreefdoel 9120 in eng verband en in bloksgewijze menging met een minimaal stamtal van 2500 planten/ha en met zomereik als hoofdboomsoort;
- h) De evenementenparking zal niet jaarrond worden verlicht, eventuele aan te brengen verlichting zal laag opgesteld worden en naar beneden gericht zijn. In geen geval mag er verlichting aangebracht worden aan de zijde van de vliegopening in de ijskelder. Tijdelijke evenementeninfrastructuur wordt steeds op zo groot mogelijke afstand van de zuidoost gerichte ingang van de ijskelder opgesteld.
- i) De ijskelderheuvel dient gevrijwaard van betreding. In de ijskelder worden geen toxische houtconserveringsmiddelen gebruikt. De aanvliegroute van de vleermuizen dient geoptimaliseerd door aanplant van een houtkant aan de noord-zuidzijde van de hondenweide.
- j) Tenzij ontheffing op dit verbod wordt bekomen van ANB, kunnen geen grootschalige licht- en/of geluids-intensieve evenementen doorgaan tussen 1 oktober en 1 april (hibernatieperiode vleermuizen);
- k) Langs de waterpartijen dient een natuurlijk oeverprofiel maximaal nagestreefd, enkel waar noodzakelijk voor de stabiliteit van te behouden bouwwerken kan oeverbeschoeiing worden vernieuwd. Oeverversteving bestaande uit andere materialen dan hout of steen wordt verwijderd;
- l) In geval van slibruiming mag dit niet in de boszone gespreid worden, noch langs de oevers gestapeld, wel kan de ruimingsspecie worden aangewend om meer zacht glooiende natuurlijke oevers te creëren of bij de creatie van speelelementen in de nog aan te leggen speelzones in de bosuitbreidingszone;
- m) Struik- en hakhout op de oevers wordt niet verwijderd, doch periodiek afgezet (bloksgewijze hakhoutbeheer) zodat de wortelstelsels behouden blijven en de stabiliteit van de oevers gegarandeerd wordt;
- n) Invasieve exoten als bamboe zullen uitgegraven en verwijderd worden;

Het geïntegreerd beheersplan geldt voor een periode van 24 jaar vanaf de datum van ondertekening van het oorspronkelijke goedkeuringsbesluit 6 juni 2019.

Alle beheereenheden v_4, met uitzondering van de beheereenheden v_4_7 (ijskelder), v_4_10, v_4_11 en v_4_12 worden uitgesloten uit de rechtsgevolgen van een goedgekeurd natuurbeheersplan. De uitgesloten delen betreffen de ovonde, het zuidelijk grasperk, de verharde parking bij serres, moestuin, de omgeving van de toekomstige kinderboerderij en de speeltuin in de boomgaard. Voor deze beheereenheden gelden enkel de rechtsgevolgen van het onroerenderfgoedbeheersplan.

Hoofdstuk 2. Specifieke bepalingen over het natuurbeheer

Art. 2. De goedkeuring van het geïntegreerd beheersplan geldt als gunstige beslissing voor de subsidie van de in dat plan opgenomen beheermaatregelen, de maatregelen tot opvolging van de beheerdoelstellingen.

Na de goedkeuring van het geïntegreerd beheersplan wordt het subsidiebedrag betaald nadat de begunstigde van de subsidies daarvoor een schuldvordering heeft ingediend overeenkomstig artikel 5 van het besluit van de Vlaamse Regering van 14 juli 2017 betreffende de natuurbeheersplannen en de erkenning van natuurreservaten.

Art. 3. Voor het uitvoeren van de beheermaatregelen zoals opgenomen in deel 4 van het geïntegreerd beheersplan is er geen omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen nodig.

Art. 4. De beheerder verbindt er zich toe de in deel 4 van het geïntegreerd beheersplan opgenomen beheermaatregelen uit te voeren, voor zover de beschikbare subsidie effectief toegekend wordt. De beheerder registreert alle beheerwerken na de uitvoering ervan en houdt deze informatie ter beschikking voor de eerstvolgende evaluatie van het beheersplan.

Indien nodig kan de beheerder afwijken van de beheermaatregelen die in deel 4 van het goedgekeurde geïntegreerd beheersplan opgenomen zijn.

Dit is mogelijk zonder aparte procedure voor goedkeuring van de wijziging van het geïntegreerd beheersplan als aan volgende voorwaarden voldaan is:

1° De realisatie van de beheerdoelstellingen zoals opgenomen in deel 3 van het geïntegreerd beheersplan komt niet in het gedrang.

2° De afwijking van de beheermaatregelen heeft geen gevolg buiten het terrein.

Volgende afwijkende beheermaatregelen zijn pas mogelijk na een goedgekeurde wijziging van het geïntegreerd beheersplan:

1° Eenmalige maatregelen voor inrichting waarvoor een specifieke subsidie werd aangevraagd;

2° Maatregelen waarvoor er een omgevingsvergunning nodig is;

3° Ontbossing;

4° Maatregelen die vallen onder de verbodsbepalingen van artikel 7 van het Besluit van de Vlaamse regering van 23 juli 1998 tot vaststelling van nadere regels ter uitvoering van het decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu, zoals voorzien in het beheersplan;

5° Maatregelen die vallen onder de verbodsbepalingen van het Soortenbesluit.

Art. 5. Het niet naleven van de bepalingen van dit beheersplan kan aanleiding geven tot een bestuurlijke en/of strafrechtelijke sanctionering volgens titel XVI van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid.

Hoofdstuk 3: Specifieke bepalingen over het beheer van het beschermd onroerend erfgoed

Art. 6. De volgende werken worden vrijgesteld van toelating en melding zoals vermeld in artikel 6.4.4 van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 en artikel 6.3.12 van het Onroerenderfgoedbesluit van 16 mei 2014: de beheersmaatregelen die als dusdanig zijn vrijgesteld in de kolom 'vrijstelling toelating OE' op p. 267 t.e.m. p. 309.

Art. 7. De volgende onroerende goederen worden erkend als ZEN-erfgoed:

1° de Plataan;

2° de Ijskelder;

3° de dreef- en markante bomen (figuur 3.2-29, figuur 3.2-36 en figuur 3.2-39).

Art. 8. Lijst van werken aan bomen en struiken zoals vermeld in artikel 6.2.4. eerste lid, 5°, c), (6.2.5. eerste lid, 4°, d) en 6.2.6. eerste lid, 7° van het Onroerenderfgoedbesluit van 16 mei 2014 waarvoor overeenkomstig artikel 6.4.4 van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 een toelating nodig is: toegevoegd in bijlage 11.

Art. 9. Dreven en andere cultuurhistorische elementen, zoals markante parkbomen (figuur 3.2-29, figuur 3.2-36 en figuur 3.2-39), worden gevrijwaard en dus steeds uitgezonderd bij het verwijderen van exoten.

Brussel, Gent,

De adjunct-directeur AVES Oost- & West-Vlaanderen,

Gert VAN HOYDONCK

De administrateur-generaal van het agentschap Onroerend Erfgoed,

Peter DE WILDE